

Asia

Komission suositus neuvoston päätökseksi aloittaa neuvottelut energiaperuskirjan uudistamiseksi

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 14.5.2019 suosituksen neuvoston päätökseksi valtuuttaa komissio aloittamaan neuvottelut unionin puolesta energiaperuskirjan uudistamiseksi. Asiaa on käsitelty energiatyöryhmässä 21.5.2019, 27.5.2019 ja 4.6.2019 sekä kauppapoliittisen komitean palvelut ja investoinnit -kokoonpanon kokouksessa 15.5.2019 ja 22.5.2019. Neuvoston sihteeristö lähetti lisäksi 7.6.2019 puheenjohtajamaan ehdotuksen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätökseksi valtuuttaa komissio neuvottelemaan jäsenvaltioiden puolesta energiaperuskirjan uudistamisesta. Päätösehdotuksia on käsitelty 11.6.2019 energiatyöryhmässä sekä 12.6.2019 ja 26.6.2019 kauppapoliittisen komitean palvelut ja investoinnit -kokoonpanon kokouksessa. Lisäksi komissio järjesti teknisen kokouksen molempien ryhmien edustajille 11.6.2019. Valtuutusta on käsitelty 4.7.2019 COREPER I -kokouksessa.

Unionin tarkempien neuvottelukantojen muodostaminen jatkuu energiatyöryhmän ja kauppapoliittisen komitean palvelut ja investoinnit -kokoonpanon kokouksissa, joissa komissio valtuutusten mukaisesti konsultoi jäsenvaltioita. Puheenjohtajakaudella Suomi toimii näiden kokoonpanojen puheenjohtajana.

Valtuutukset on tarkoitus hyväksyä neuvostossa 15.7.2019.

Suomen kanta

Suomi pitää Euroopan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamista kannatettavana. Komission valtuuttaminen neuvottelemaan myös jäsenvaltioiden puolesta on perusteltua sopimuksen kuuluessa jaettuun toimivaltaan. Neuvotteluvaltuutuksen liitteenä olevat neuvotteluohjeet ovat niin ikään perusteltuja. Suomi osallistuu neuvottelujen aikana unionin tarkempien neuvottelukantojen muodostamiseen energiatyöryhmän ja kauppapoliittisen komitean palvelut ja investoinnit -kokoonpanon kokouksissa, joissa komissio valtuutusten mukaisesti konsultoi jäsenvaltioita.

EU:n puheenjohtajakaudella Suomi toimii neuvoston puheenjohtajan roolissa, eikä esitä omia kansallisia kantoja.

Pääasiallinen sisältö

Sopimus Euroopan energiaperuskirjasta ja energiatehokkuutta ja siihen liittyviä ympäristönäkö-kohtia koskeva pöytäkirja allekirjoitettiin Lissabonissa vuonna 1994, ja sopimus tuli voimaan vuonna 1998. Suomi on hyväksynyt sopimuksen (SopS 35–36/1998), kuten muutkin Euroopan unionin jäsenvaltiot. Italia vetäytyi sopimuksesta vuoden 2016 alusta. Sopimuksen osapuolina on tällä hetkellä 52 valtiota, Euroopan unioni ja EURATOM.

Energiaperuskirja on energia-alan investointisuoja-, kauppaa- ja kauttakulkusopimus. Sopimus sisältää myös riidanratkaisusäännöt. Sopimuksen sisältöä ei ole juuri muutettu 1990-luvun jälkeen. Energiaperuskirjan sihteeristö ehdotti neuvottelujen aloittamista sopimuksen uudistamiseksi, ja energiaperuskirjan päättävä elin ministerikonferenssi hyväksyi listan neuvotteluissa käsiteltävistä teemoista marraskuussa 2018.

Komissio ja jäsenvaltiot kannattavat energiaperuskirjan uudistusta.

Sopimuksen investointisuojamääräysten tulisi paremmin vastata unionin viimeaikaisissa kauppaa- ja investointisuojasopimuksissa omaksuttua lähestymistapaa. Sopimukseen tulisi sisällyttää myös säännöt yritysten yhteiskuntavastuusta sekä kestävydestä, mukaan lukien ilmastomuutostavoitteet ja siirtyminen puhtaaseen energiajärjestelmään. Lisäksi sopimuksen tulisi myös paremmin huomioida energiamarkkinoiden ja niiden sääntelyn kehitys, etenkin kauttakulun osalta.

Komission suosituksen liitteenä olevien neuvotteluohjeiden periaatteet ja yleiset tavoitteet -osiossa todetaan, että uudistetun energiaperuskirjan tulisi helpottaa investointien tekemistä sopimuspuolien välillä kestäväällä tavalla. Energiaperuskirjan tulisi tarjota johdonmukainen ja ajantasainen oikeudellinen kehys, joka luo oikeusvarmuutta ja korkeantasoisen investointisuojan. Energiaperuskirjan tulisi tarjota selkeät määräykset investointeihin liittyvissä asioissa.

Sopimusta tulisi investointisuojamääräysten ja suojan tason osalta päivittää vastaamaan muita EU:n ja sen jäsenvaltioiden viime aikoina tekemiä sopimuksia. Sopimuksen kattamien investointien ja investoijien määritelmiä tulisi selkiyttää ja niin kutsutut pöytälaatikkoyhtiöt tulisi jättää riidanratkaisumenettelyn ulkopuolelle. Osapuolten sääntelyoikeus oikeutettujen poliittisten tavoitteiden turvaamiseksi tulisi käydä sopimustekstistä ilmi. Sopimuksessa tulisi varmistaa investointien ja investoijien asianmukaiset kohtelustandardit, kuten suosituimmuuskohtelu, oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu, sekä muun muassa määräykset pakkolunastuksesta. Investointiriitojen ratkaisumääräysten osalta ohjeet sisältävät viittauksen käynnissä oleviin monenvälisiin uudistuksiin.

Kestävän kehityksen ja yritysten yhteiskuntavastuun osalta uudistetun energiaperuskirjasopimuksen tulisi sisältää määräykset kestävästä kehityksestä, mukaan lukien ilmastomuutos ja siirtyminen puhtaaseen energiajärjestelmään Pariisin sopimus ja muut Euroopan unionin tekemät sopimukset huomioiden. Sopimuksen tulisi myös osaltaan edistää ihmisoikeuksia ja kansainvälisiä työnormeja.

Alueellista taloudellista yhdentymisjärjestöä koskevien sääntöjen uudistamista unioni ei kannata. Unioni ei myöskään kannata investointia edeltävien toimenpiteiden sisällyttämistä uudistuksen piiriin. Mikäli investointia edeltävät toimenpiteet

sisällytettäisiin sopimukseen, tulisi varmistaa, ettei investointia edeltäviin toimenpiteisiin sovelleta riidanratkaisumenettelyä.

Kauttakulkumääräyksiä tulisi selventää niin, että ne paremmin huomioisivat unionissa sovelletun kaltaiset energiasisämarkkinavaatimukset ja kolmannen pääsyn verkkoon.

”Peruskirjan” määritelmää tulisi muuttaa niin, että se viittaisi myös ”Kansainväliseen energiaperuskirjaan” (*International Energy Charter*), joka tällä hetkellä on luonteeltaan poliittinen julistus. Euroopan unioni on kannattanut määritelmän muuttamista jo aiemmin, mutta asiasta ei päästy energiaperuskirjan sopimuspuolten välillä yksimielisyyteen.

”Energia-alan taloudellisen toiminnan” määritelmää tulisi laajentaa paremmin kattamaan nykyaikaiset energiainvestoinnit, mukaan lukien uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen sekä digitalisaatioon liittyvät investoinnit.

Vanhentuneiden määräysten poistaminen ei ole unionille ensisijaista, mutta saattaa edesauttaa sopimustekstin luettavuutta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komissio ehdottaa oikeusperustaksi Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 194 artiklan 2 kohtaa, 207 artiklan 3 kohtaa ja 4 kohdan ensimmäistä alakohtaa sekä 218 artiklan 3 ja 4 kohtia.

Hallituksen edustajien päätöksessä valtuuttaa komissio neuvottelemaan jäsenmaiden puolesta oikeusperustaa ei ole kuvattu. Energia-asiat kuuluvat Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 194 artiklan mukaisesti jaetun toimivallan alaan.

Sopimuksen oikeusperusta tulee arvioitavaksi tarkemmin sopimuksen allekirjoittamista koskevan päätösehdotuksen yhteydessä sopimuksen sisällön valossa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Valtuutuksen käsittely ei edellytä Euroopan parlamentin hyväksyntää. Parlamentille tiedotetaan asiasta kuitenkin SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

Kansallinen valmistelu

Energia- ja EURATOM-jaosto, kirjallinen menettely, 4.7.–8.7.2019.
Kauppapoliittinen jaosto (EU2), kirjallinen menettely 5.7.2019.

Eduskuntakäsittely

Ei aiempaa eduskuntakäsittelyä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Toimivallan jakautumista arvioidaan tarkemmin sopimusneuvottelujen kuluessa ja viimeistään siinä vaiheessa, kun komissio antaa ehdotuksen neuvostolle sopimuksen allekirjoittamisesta. Suhdetta Suomen lainsäädäntöön samoin kuin Ahvenanmaan toimivaltaan arvioidaan tarkemmin konkreettisen sopimustekstin valossa.

Taloudelliset vaikutukset

Neuvotteluvaltuutusten hyväksymisellä ei tässä vaiheessa arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

10747/1/2019 REV 1
10745/1/2019 REV 1
10747/2019
10745/2019
10745/2019 ADD 1
10738/2019
9989/2019
9989/2019 ADD 1
9987/19
9305/2019
9305/2019 ADD 1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Kanerva Sunila, TEM, kanerva.sunila@tem.fi, puh. 0295047138
Maria Pohjanpalo, UM, maria.pohjanpalo@formin.fi, puh. 0295351277
Petteri Kotilainen, UM, petteri.kotilainen@formin.fi, puh. 0295351719

EUTORI-tunnus

EU/2019/0740

Liitteet**Viite**

Asiasanat	energia, energiaperuskirja, jaosto energia ja euratom (EU 21), kauppa ja investoinnit, ulkosuhteet; energia
Hoitaa	TEM, UM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, OKM, STM, VM, VNK, YM
